Rozwiązanie zadania M 302

Stawiając na każdym z prostokątów pokrywających koło prostopadłościan $a\times 1\times 1$ pokrylibyśmy prostopadłościanami sferę o średnicy 1 stojącą na płaszczyźnie nad środkiem koła. Zauważmy jednak, że prostopadłościan o grubości a wycina ze sfery zbiór zawarty w pewnym pasie (lub wycinku) o wysokości a, a więc o powierzchni nie większej niż $a\pi$. Wynika stąd, że do pokrycia sfery potrzeba co najmniej $\left[\frac{\pi}{a\pi}\right]+1=k$ prostopadłościanów, a więc do pokrycia koła potrzeba k prostokątów. Układając k prostokątów obok siebie tak, by pokryły prostokąt $ka\times 1$ zauważymy, że k prostokątów wystarcza do pokrycia koła.

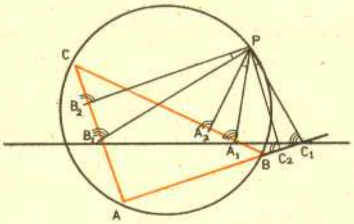

Rys. 8

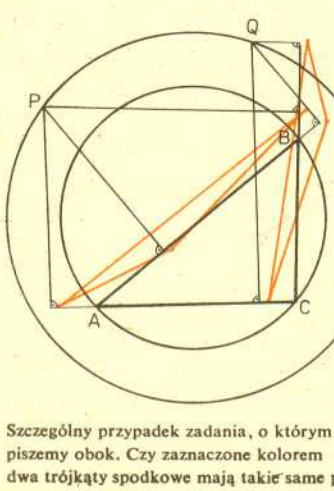

Szczególny przypadek zadania, o którym piszemy obok. Czy zaznaczone kolorem dwa trójkąty spodkowe mają takie same pole?

Kiedy na czworokącie można opisać okrąg?

Wtedy i tylko wtedy, gdy suma przeciwległych kątów tego czworokąta jest kątem o rozwartości 180°.

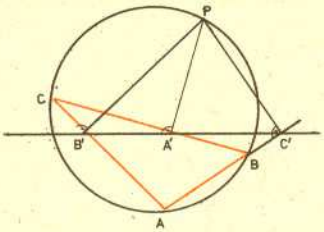

Rys. 6. Punkty A', B', C' są współliniowe. Przechodząca przez nie prosta nazywa się *linią Simsona* o biegunie P.

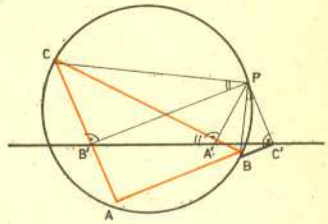

Rys. 7

Znane. Łatwe. Nie będziemy dowodzić. Będziemy za to z tego korzystać. Niech punkt P leży na okręgu opisanym na trójkącie ABC, a niech C, A i B będą rzutami prostokątnymi tego punktu na proste AB, BC, CA (rys. 6). Wykażemy, że punkty A, B, C są współliniowe. Tu niezbędnych będzie kilka niewielkich rachunków na kątach. Ponieważ na każdym z czworokątów $ACPB$ i $AB'PC'$ można opisać okrąg, więc $\sphericalangle CPB \equiv \sphericalangle B'PC'$ (obydwa dopełniają kąt $\sphericalangle CAB$ do półpełnego). Stąd $\sphericalangle CPB' \equiv \sphericalangle BPC'$. Jednocześnie $\sphericalangle CPB' \equiv \sphericalangle CA'B'$, bo na czworokącie $CPA'B'$ można opisać okrąg, i $\sphericalangle BPC' \equiv \sphericalangle BA'C'$, bo na czworokącie $BA'PC'$ można opisać okrąg (rys. 7). Z trzech ostatnich przystawań otrzymujemy: $\sphericalangle CA'B' \equiv \sphericalangle BA'C'$, a to daje nam:

Wniosek 3

Punkty A', B', C' są współliniowe. Odwracając powyższe rozumowanie otrzymujemy natychmiast:

Wniosek 4

Jeśli rzuty prostokątne punktu P na proste AB, BC, CA są współliniowe, to na czworokącie $ABPC$ można opisać okrąg.

Jeśli teraz spojrzymy na **Wniosek 2** i **Wniosek 4**, to... zobaczymy, że nasze zadanie o paraboli rozwiązało się samo. Jeśli ktoś nie lubi, gdy mu się zadania same rozwiązują, proponujemy przeprowadzenie dowodu następującego faktu: Jeżeli punkt P należy do okręgu opisanego na trójkącie ABC, a trójkąty A_1PA_2, B_1PB_2, C_1PC_2 są parami podobne (patrz rys. 8), to punkty A_1, B_1, C_1 są współliniowe (A_2, B_2, C_2 zresztą także). Dowód w numerze.

dr Jerzy BEDNARCZUK

Zadania, których nie umiemy rozwiązać

Niech punkty A', B', C' będą rzutami prostokątnymi punktu P na proste wyznaczone przez boki trójkąta ABC. Trójkąt $A'B'C'$ nazywać będziemy *trójkątem spodkowym punktu P* w trójkącie ABC. Jeśli punkt P należy do okręgu opisanego na trójkącie ABC, to jego trójkąt spodkowy jest trójką punktów współliniowych (rys. 6 przy artykule „Łatwe zadanie o paraboli"). I odwrotnie — jeśli trójkąt spodkowy punktu P jest trójką punktów współliniowych, to punkt P należy do okręgu opisanego na trójkącie ABC.

Twierdzenie to można również sformułować w następujący, równoważny sposób: Punkt P należy do okręgu opisanego na trójkącie ABC wtedy i tylko wtedy, gdy pole trójkąta spodkowego tego punktu równe jest zero. Dowód tego twierdzenia można znaleźć na przykład we wspomnianym artykule „Łatwe zadanie o paraboli" w tym numerze *Delty*. Jeśli ktoś spróbuje dowieść go samodzielnie, będzie to dobrą rozgrzewką przed przystąpieniem do rozwiązania zadania, z którym my nie umiemy sobie poradzić:
Znaleźć zbiór punktów, dla których trójkąty spodkowe w danym trójkącie ABC mają dane (niekoniecznie zerowe) pole a.

PROOF